

AXBOROTLASHGAN JAMIYAT TARAQQIYOTIDA AXBOROT OQIMINING KUCHAYISHI MUAMMOLARI

Abdurazakova Mubina Abdukarim qizi

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

Professional ta'lim va san'at fakulteti

Musiqiy ta'lim yo'nalishi 1-kurs

Ilmiy rahbar: Eshpo'latov Olimjon To'lqin o'g'li

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19675265>

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada axborotlashgan jamiyat taraqqiyoti sharoitida axborot oqimining keskin kuchayishi bilan bog'liq muammolar kompleks tarzda tahlil qilinadi. Axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida jamiyatda axborot almashinuvi tezlashgani, biroq bu jarayon bilan birga axborot ortiqligi, noto'g'ri ma'lumotlar tarqalishi, axborot xavfsizligi va inson ongiga ta'sir muammolari yuzaga kelayotgani yoritiladi. Tadqiqotda axborot oqimining ijtimoiy, psixologik va huquqiy jihatlari o'rganilib, zamonaviy axborot makonida muvozanatni saqlash zarurati asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: axborotlashgan jamiyat, axborot oqimi, globalizatsiya, media savodxonlik, axborot xavfsizligi, dezinformatsiya, raqamli texnologiyalar, kommunikatsiya, ijtimoiy tarmoqlar, axborot madaniyati.

PROBLEMS OF INCREASING INFORMATION FLOW IN THE DEVELOPMENT OF AN INFORMATION SOCIETY

Abdurazakova Mubina

Uzbek National Pedagogical University named after Nizami

Faculty of Professional Education and Arts

Music Education 1st year

Scientific advisor: Eshpulatov Olimjon Tolqin oglu

Annotation. This scientific article comprehensively analyzes the problems associated with the sharp increase in the flow of information in the context of the development of an information society. As a result of the rapid development of information technologies, information exchange in society has accelerated, but along with this process, problems of information overload, the spread of incorrect information, information security and impact on human consciousness are emerging. The study studies the social, psychological and legal aspects of information flow and justifies the need to maintain balance in the modern information space.

Keywords: information society, information flow, globalization, media literacy, information security, disinformation, digital technologies, communication, social networks, information culture.

Kirish

XXI asr insoniyat taraqqiyotida tub burilish davri sifatida namoyon bo'lib, bu davrni ko'pincha axborotlashgan jamiyat asri deb atashadi. Axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi, internet tarmoqlarining kengayishi va raqamli kommunikatsiya vositalarining ommalashuvi natijasida jamiyat hayotining barcha sohalarida chuqur o'zgarishlar yuz bermoqda. Bugungi kunda axborot eng muhim strategik resurslardan biri sifatida e'tirof etilib, u iqtisodiy, siyosiy va madaniy rivojlanishning asosiy omillaridan biriga aylangan.

Asosiy qism

Axborotlashgan jamiyat sharoitida axborot oqimining keskin ortishi tabiiy jarayon hisoblanadi. Har bir inson kun davomida turli manbalardan – internet saytlari, ijtimoiy tarmoqlar, ommaviy axborot vositalari orqali ulkan hajmdagi ma'lumotlarni qabul qiladi. Biroq ushbu jarayonning ijobiy jihatlari bilan bir qatorda bir qator muammolar ham yuzaga kelmoqda. Eng avvalo, axborot ortiqligi muammosi alohida e'tiborni talab etadi. Axborotning haddan tashqari ko'pligi inson ongiga salbiy ta'sir ko'rsatib, kerakli va muhim ma'lumotni ajratib olishni qiyinlashtiradi. Axborot oqimining kuchayishi bilan bog'liq yana bir muhim muammo – bu dezinformatsiya, ya'ni noto'g'ri yoki ataylab buzib tarqatilgan ma'lumotlarning keng tarqalishidir. Internet va ijtimoiy tarmoqlar orqali tarqaladigan bunday axborotlar jamiyatda noto'g'ri fikrlarning shakllanishiga, ijtimoiy beqarorlikka va hatto siyosiy ziddiyatlarga olib kelishi mumkin. Ayniqsa, axborotni tekshirish mexanizmlarining yetarli darajada rivojlanmaganligi bu muammoni yanada keskinlashtiradi.

Shuningdek, axborot oqimining kuchayishi inson psixologiyasiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Doimiy ravishda katta hajmdagi ma'lumotlarni qabul qilish insonda ruhiy charchoq, e'tiborning pasayishi va stress holatlarini keltirib chiqarishi mumkin. Bu holat zamonaviy psixologiyada "axborot charchoqligi" fenomeni sifatida izohlanadi. Natijada insonning tahliliy fikrlash qobiliyati susayib, yuzaki qarorlar qabul qilish ehtimoli ortadi.

Axborot xavfsizligi masalasi ham axborot oqimining kuchayishi bilan chambarchas bog'liq. Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi bilan birga kiberjinoyatchilik, shaxsiy ma'lumotlarning o'g'irlanishi va noqonuniy foydalanilishi kabi tahdidlar ortib bormoqda. Bu esa davlatlar oldida axborot xavfsizligini ta'minlash bo'yicha yangi mexanizmlar ishlab chiqish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Axborot xavfsizligi nafaqat texnik masala, balki huquqiy va ijtimoiy masala sifatida ham muhim ahamiyat kasb etadi. Axborot oqimining kuchayishi ijtimoiy munosabatlarga ham o'z ta'sirini ko'rsatmoqda. Ijtimoiy tarmoqlar orqali muloqotning kengayishi insonlar o'rtasidagi aloqalarni osonlashtirgan bo'lsa-da, real ijtimoiy munosabatlarning zaiflashishiga olib kelmoqda. Virtual muloqotning ustunligi insonlar o'rtasidagi bevosita aloqalarni kamaytirib, ijtimoiy izolyatsiya muammosini yuzaga keltirishi mumkin.

Bundan tashqari, axborot oqimining nazoratsizligi madaniy va ma'naviy qadriyatlarga ham ta'sir ko'rsatadi. Turli madaniy muhitlardan kelayotgan axborotlar milliy qadriyatlar va an'analarning zaiflashishiga sabab bo'lishi mumkin. Shu bois, axborotlashgan jamiyatda milliy axborot makonini himoya qilish va ma'naviy xavfsizlikni ta'minlash dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Axborot oqimining kuchayishi sharoitida media savodxonlikni oshirish muhim ahamiyatga ega. Media savodxonlik insonning axborotni tanlash, tahlil qilish va baholash qobiliyatini anglatadi. Bu ko'nikmalar zamonaviy jamiyatda har bir shaxs uchun zarur bo'lib, ular orqali inson noto'g'ri axborotlardan himoyalaniishi mumkin. Shu bilan birga, ta'lim tizimida axborot madaniyatini shakllantirishga alohida e'tibor qaratilishi lozim.

Davlat siyosati darajasida ham axborot oqimini tartibga solish muhim masalalardan biri hisoblanadi. Bu borada qonunchilikni takomillashtirish, axborot xavfsizligini ta'minlash va ommaviy axborot vositalari faoliyatini tartibga solish muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, so'z erkinligini cheklemasdan turib, axborot makonida tartibni saqlash muvozanatini topish dolzarb vazifadir. Axborotlashgan jamiyat sharoitida axborot oqimining kuchayishi ikki tomonlama xarakterga ega. Bir tomondan, u bilim olish, axborotga tezkor kirish va

kommunikatsiya imkoniyatlarini kengaytiradi. Ikkinchi tomondan esa, u bilan bog'liq muammolarni hal etish zaruratini yuzaga keltiradi. Shu bois, zamonaviy jamiyatda axborot oqimini samarali boshqarish, uning salbiy ta'sirlarini kamaytirish va ijobiy jihatlarini rivojlantirish muhim vazifa hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, axborotlashgan jamiyat taraqqiyoti axborot oqimining keskin kuchayishi bilan uzviy bog'liq bo'lib, bu jarayon yangi imkoniyatlar bilan bir qatorda jiddiy muammolarni ham yuzaga keltirmoqda. Ushbu muammolarni hal etish uchun kompleks yondashuv zarur bo'lib, bunda davlat, jamiyat va shaxsning hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi. Faqatgina shu yo'l bilan axborotlashgan jamiyatning barqaror rivojlanishini ta'minlash mumkin.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligining faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi qarori. 2015 yil 4 fevral, PQ-2293-son.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Mobil aloqa milliy operatori faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori 12.02.2014 y., № PQ-2126
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi aloqa, axborotlashtirish va telekommunikatsiya texnologiyalari davlat qo'mitasining yangilangantuzilmasini tasdiqlash to'g'risida"gi qarori 30.10.2013 y., № PQ-2058
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Milliy axborot-kommunikatsiya tizimlarining kompyuter xavfsizligini ta'minlash borasidagi qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Qarori
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini yanada rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Qarori
6. JAMIYAT TARAQQIYOTIDA AXBOROTLASHGANLIK AHAMIYATI – тема научной статьи по естественным и точным наукам читайте бесплатно текст научно-исследовательской работы в электронной библиотеке КиберЛенинка